

**“UN PAÍS QUE ACULL
CREU EN EL SEU FUTUR.”**

**MEMÒRIA
D'ACTIVITATS
DE LA
FUNDACIÓ
ACSAR
2021**

ACSAR
Fundació

MEMÒRIA D'ACTIVITATS DE LA FUNDACIÓ ACSAR PEL 2021

1. Presentació

2. Projectes i activitats a Catalunya

- . Sessions informatives per a persones sol·licitants d'asil i refugiades
  - i. Sessions d'assessorament jurídic
  - ii. Sessions contra la bretxa digital
- . 14è Curs Anual de Formació en Matèria d'Asil i Protecció Internacional

3. Observatori de les Migracions i el Refugi a Catalunya

- . Publicació de l'Informe sobre el baròmetre d'opinió per l'Observatori de les Migracions i el Refugi a Catalunya.
- . Redacció i publicació de l'Informe sobre l'estat de la Immigració a Catalunya el 2021"
- . Reunió amb grups de recerca d'universitats catalanes.
- . Activitats de sensibilització:
  - i. Jornada "La deshumanització de la immigració i efectes de la COVID-19"
  - ii. VIII Jornada anual sobre el dret d'asil per motius d'orientació sexual i identitat de gènere
  - iii. Conferència "Fronteres, refugis i vulneracions de drets: el nou pacte europeu de migració i asil a debat"
  - iv. Xerrada "Dones Refugiades de l'Afganistan"
  - v. Publicació de dades a MigraLab

4. Projectes de Cooperació Internacional

- . Projecte "Infancia, derechos humanos y salud mental con enfoque comunitario en el Sur del Líbano"

5. Transparència

- . Redacció i publicació de la política de gènere de la Fundació ACSAR

6. Agraïments

1. PRESENTACIÓ

La Fundació ACSAR és una organització sense ànim de lucre que, bastant-se en els criteris d'excel·lència i incidència, té com a objectiu l'estudi de les migracions, la mobilitat humana i la diversitat cultural.

Nascuda l'any 2005, ha heretat la trajectòria i dilatada experiència en l'àmbit de l'asil i el refugi de l'Associació Catalana de Solidaritat i Ajuda al Refugiat, entitat pionera a Catalunya i Espanya en aquest sector des de la dècada de 1970. L'objectiu principal de la fundació és la promoció del coneixement, la investigació i l'anàlisi dels fenòmens migratoris, les dinàmiques de mobilitat humana i la diversitat cultural a Catalunya, tenint en compte el marc europeu i internacional. Mitjançant l'estudi de la realitat social en relació a les migracions i el refugi, pretenem esdevenir un instrument útil i de referència a l'hora d'incidir en el disseny de polítiques públiques, proporcionar informació veraç i acurada, i contribuir a la construcció d'una societat diversa, plural i cohesionada.

En vistes a la consecució d'aquests objectius, les línies de treball de la fundació s'estructuren al voltant de tres pilars interdependents: la sensibilització i capacitació, la incidència i la cooperació. Al seu torn, les activitats i projectes que la fundació ACSAR duu a terme a través d'aquestes línies d'acció s'engloben en tres grans àmbits temàtics:

1) Asil, refugi i protecció internacional.

L'objectiu fundacional ressona amb força en totes aquelles activitats empreses per ACSAR, doncs la defensa i promoció del dret a l'asil i al refugi conformen la raó de ser i l'especialització fonamental de l'entitat. Dins d'aquest àmbit temàtic, la Fundació ACSAR idea, impulsa i executa projectes tant en el camp de la sensibilització i capacitació com en el de la incidència i la cooperació, sempre posant en valor el treball en xarxa amb entitats de la societat civil, institucions públiques, universitats i centres de recerca. Pel que fa al camp de la formació, la Fundació ACSAR imparteix de manera regular cursos i seminaris per a professionals, entitats del sector i públic en general que busquen aprofundir el seu coneixement sobre els mecanismes legals de protecció internacional, des de la seva vessant teòrica i pràctica, així com assolir una perspectiva integral del dret d'asil. En relació a la sensibilització i divulgació, la Fundació ACSAR realitza de manera periòdica jornades, seminaris, taules rodones i xerrades amb l'objectiu de debatre, sensibilitzar i realitzar aportacions significatives sobre temes concrets d'actualitat relacionats amb l'asil i el refugi. La Fundació ACSAR també realitza un paper important en l'àmbit de la incidència pública,

mitjançant l'assessorament i l'elaboració de documents de referència en la matèria per a institucions públiques. A través del projecte de l'Observatori de les Migracions de Catalunya, l'equip tècnic de la Fundació realitza activitats de recerca i anàlisi de la realitat migratòria exhaustives que tenen per objecte una major comprensió del fenomen migratori i la lluita contra els estereotips, el discurs de l'odi, el racisme i la desinformació. Darrerament, la Fundació ACSAR també duu a terme projectes de cooperació internacional en l'àmbit de l'asil i el refugi, a través de l'acció conjunta amb contraparts i altres entitats del sector en camps de refugiats a Grècia i el Líban.

2) Societat Diversa.

En aquest àmbit s'insereixen totes aquelles línies de treball que promouen l'anàlisi de la realitat social fruit dels processos migratoris i que afavoreixen la gestió de la diversitat, emfatitzant el nivell local i comunitari, però sense perdre de vista l'encaix en l'àmbit estatal, europeu i internacional. Les principals línies de treball són:

a) Cohesió i mobilitat social. Centrat en l'anàlisi i debat sobre les polítiques d'integració i de desenvolupament de les capacitats i habilitats de les persones (com ara l'educació, la sanitat, el treball, la cultura, la llengua, l'oci). Així mateix, es vol aprofundir en el coneixement de les polítiques que afavoreixen la mobilitat social de la població d'origen immigrant. En aquest sentit, la Fundació ACSAR contribueix a analitzar les característiques de la realitat social migratòria, amb l'objectiu d'identificar aquelles desigualtats i problemàtiques que poden ser causades per raons d'origen. Alhora, dona suport als poder públics i altres institucions i entitats en la cerca d'estratègies que contribueixin a una millor cohesió social i una igualtat d'oportunitats.

b) Drets i ciutadania. L'observació i garantia dels drets civils i polítics, així com dels econòmics, socials i culturals, independentment de l'origen dels ciutadans i ciutadanes de la nostra societat, amb especial atenció a aquells grups que per motiu d'origen es puguin trobar en situació de vulnerabilitat. Així mateix, és objecte d'estudi l'evolució de la legislació i altra normativa relacionada amb l'exercici dels drets, mitjançant l'assessorament i el desenvolupament de proposicions davant les instàncies parlamentàries. De la mateixa manera, la sensibilització i l'educació en drets són activitats que, dirigides al conjunt de la societat, reforcen aquest àmbit de treball.

c) Gestió de la diversitat en el món laboral. Treball i immigració són un binomi indissociable al nostre país, atès que, segons la teoria neoclàssica de les migracions, la cerca de noves possibilitats laborals és la principal motivació darrera la mobilitat humana. Com a resultat,

la gestió de la diversitat al món laboral és un factor clau, no només en els processos d'integració de la nova ciutadania, sinó també en les estratègies de futur. Des de la Fundació ACSAR, doncs, es contribueix al treball en polítiques de responsabilitat social corporativa en matèria de diversitat, en benefici de la millora tant dels drets com de les responsabilitats laborals.

d) Gestió de la diversitat religiosa. Darrerament, la Fundació ACSAR ha desenvolupat una tasca de reflexió i propostes de cara a oferir solucions a una de les problemàtiques que més debat públic ha generat al nostre país, i que també ha estat objecte d'instrumentalització política. L'experiència acumulada en aquesta tasca mitjançant grups de reflexió, estudis, trobades d'experts i gestors locals, i publicació de manuals de referència, té la seva continuació en facilitar a les administracions locals l'aplicació de les recomanacions que permetin el normal exercici de la diversitat religiosa com a una de les vies per a assolir una societat plural i diversa, lliure de conflicte.

e) Llengua i diversitat. La llengua és un dels elements clau de la cohesió social a Catalunya, i igualment és un dels factors fonamentals en els processos d'integració. Fomentar la llengua catalana com a llengua d'oportunitats i dret social, d'una banda, i afavorir el reforçament de les llengües d'origen, de l'altra, situen el fet migratori en un marc multilingüe que enriqueix una societat i la fa més dinàmica i plural. La Fundació ACSAR contribueix a l'estudi de la relació entre llengua, diversitat i migracions com a espai de cohesió i construcció social.

f) Racisme i xenofòbia. La discriminació i la segregació per motius d'origen són una de les problemàtiques a eradicar per tal d'assolir una societat plenament democràtica i plural. Les accions a desenvolupar han de centrar-se en la lluita contra tota discriminació, tant en l'àmbit institucional, com social, i especialment a través dels mitjans de comunicació. És a través de la formació i l'educació que la Fundació ACSAR vol contribuir a lluitar contra discursos que amenacen un model intercultural d'integració i convivència.

3) *Gestió de la Mobilitat Humana.*

Les migracions tenen com a una de les seves causes principals la cerca de millors condicions de vida i l'ampliació d'oportunitats. En aquesta línia, l'anàlisi de les relacions entre la mobilitat humana i el desenvolupament econòmic i social, tant a escala individual, com comunitària i global, és un àmbit de treball de la Fundació ACSAR. Les principals línies de treball són:

a) Retorn voluntari. El retorn és un dels elements menys treballats al nostre país en l'àmbit de les migracions. Els programes desenvolupats fins ara al nostre país, no garanteixen un adequat acompanyament en el seu disseny, ni l'èxit del retorn, en especial quan es tracta de retorns lligats a la inversió i a la producció. Es fan necessaris programes que garanteixin l'èxit del retorn mitjançant la col·laboració entre el sector públic i el privat, entre programes de retorn a destinació i programes d'acollida en origen, instàncies d'intermediació laboral, així com organismes internacionals.

b) Migracions i desenvolupament. Catalunya té una llarga trajectòria en el debat i reflexió sobre la interrelació entre migracions i desenvolupament. Pionera en l'execució dels anomenats programes de co-desenvolupament, són molt els actors que des de l'àmbit de la recerca fins al de les entitats de la societat civil, han treballat per a analitzar i reforçar els vincles entre la mobilitat i els processos de desenvolupament tant en societats d'origen com d'acollida. La Fundació ACSAR contribueix a enriquir el debat públic obrint nous espais de reflexió sobre formes innovadores de desenvolupament transnacional. Aquestes línies han de partir de l'anàlisi i l'avaluació dels resultats dels programes i projectes endegats, en estreta relació amb les diferents institucions promotores, entitats executores i comunitats beneficiàries.

c) Lluita contra el tràfic de persones. Malgrat els esforços duts a terme i la mobilització d'algunes entitats, aquest fenomen continua sent una de les assignatures pendents al nostre país en l'àmbit de la mobilitat humana. Les característiques d'aquesta realitat, base de l'explotació sexual i laboral d'un important nombre de persones, té un fort component de gènere que el lliga al fenomen de la prostitució. L'actuació en aquest àmbit ha d'anar dirigida a vincular la recerca aplicada amb l'acció de lluita contra les xarxes de crim transnacional, així com a la formació i l'educació per a eliminar els diversos tipus d'explotació, redirigint el focus d'atenció de les víctimes cap als explotadors i les seves causes.

MEMÒRIA D'ACTIVITATS FUNDACIÓ ACSAR

Per tal de desenvolupar la seva tasca en els eixos descrits anteriorment, la Fundació ACSAR utilitza les eines següents:

- Recerca aplicada en col·laboració amb grups de recerca d'universitats i altres centres de pensament
- Organització de cursos i seminaris de formació per a administracions públiques, ONGs i professionals.
- Assistència tècnica i assessorament a l'administració pública per a l'elaboració, planificació i avaluació de polítiques, programes i projectes.
- Disseminació i sensibilització, que inclou la creació d'espais de debat i reflexió, propis o a través de mitjans de comunicació, així com la publicació de materials de referència i altres mitjans.
- Creació d'eines per a la gestió pública, com ara sistemes d'informació geogràfica, bases de dades i documentació
- Accions en origen, impulsant projectes de cooperació per donar suport directe a les persones refugiades que es troben desplaçades i en situacions de risc i exclusió.

2. PROJECTES I ACTIVITATS A CATALUNYA

SESSIONS INFORMATIVES PER A PERSONES SOL·LICITANTS D'ASIL I REFUGIADES

Les sessions informatives gratuïtes per a persones refugiades, sol·licitants d'asil i immigrants consisteixen en trobades reduïdes (8-10 persones per sessió) on advocats col·legiats experts en estrangeria i dret d'asil proporcionen **assessorament jurídic** i informació gratuïta sobre els tràmits i procediments a realitzar davant les administracions públiques per part dels sol·licitants de protecció internacional. Així mateix, serveixen per a resoldre de manera col·lectiva les problemàtiques a les quals s'enfronta aquest col·lectiu, en termes tant administratius i legals com d'accés a drets bàsics com l'habitatge, l'educació, la sanitat o les prestacions socials. Addicionalment, la Fundació ACSAR ha començat a oferir el 2021, i per tal de complementar les sessions, un nou format de **sessió contra la bretxa digital** per a immigrants i sol·licitants d'asil que pretén brindar suport a aquest col·lectiu en la presentació i tramitació telemàtica de sol·licituds i tràmits amb l'administració, per tal de reduir la discriminació digital que s'ha posat de manifest arrel de la pandèmia de la Covid-19. Aquestes sessions s'han estructurat al voltant de les ponències pràctiques del Sr. Ghassan Saliba Zeghondi, president de la Associació Catalunya Líban i antic responsable d'acció social i diversitat de CCOO; i de la Sra. Gemma Lafuente, especialista en tràmits laborals amb entitats com el SOC o el SEPE.

Durant les sessions, els ponents realitzaren una explicació general i pràctica de com sol·licitar cites prèvies amb l'oficina d'estrangeria en línia, consultar expedients, tramitar renovacions electrònicament o presentar sol·licituds de permisos de residència. Així mateix, s'han impartit explicacions i instruccions de com sol·licitar per internet prestacions contributives, per atur (SEPE) o subsidis de cotització insuficient, esgotament, SED, RAI, l'ingrés mínim vital, la renda garantida, o com inscriure's al portal del SOC com a demandant de feina. Seguidament, es procedí a solucionar els dubtes personals de cada assistent.

CONTRA LA BRETXA DIGITAL	SESSIÓ INFORMATIVA TRÀMITS ONLINE	
	Tràmits Estrangeria: - Cita prèvia. - Sol·licituds de residència. - Renovacions - Consulta d'expedients. Prestacions i tramitació d'atur i subsidis: - Inscripció demandant d'ocupació (SOC) - Prestacions per atur (SEPE) - Prestacions contributives: accés i documentació - Subsidis: documentació i accés de cotització insuficient, esgotament, SED, RAI, majors de 52 - Altres ajudes: ingrés mínim vital, renda garantida	ON? Via Laietana, 16 QUAN? 24 de novembre, 16:30h SESSIÓ GRATUÏTA Confirmar assistència: facsar@fundacioacsar.org +34 933 043 023
		Amb la col·laboració de:

Així, la Fundació ACSAR ha pretès crear un espai segur, nodrit dels principis d'interseccionalitat, interculturalitat i no imposició, on les persones refugiades i demandants d'asil poden trobar respostes a les seves preguntes i gaudir d'una assistència personalitzada, doncs al final de cada sessió hi ha un torn de preguntes on els assistents poden plantejar els seus dubtes específics al nostre expert. Així mateix, es proporciona al final de cada sessió un díptic (en castellà o francès) realitzat per la Fundació ACSAR, on es pot consultar la informació que ha estat exposada al llarg de la sessió informativa. El díptic pretén ser una eina bàsica, una guia on aparegui la informació més important donant resposta esquemàtica a les primeres preguntes que es fan els sol·licitants d'asil i refugiats quan arriben (on han d'anar, quins documents necessiten, quins són els seus drets, etc.).

SESSIÓ INFORMATIVA PER A SOL·LICITANTS D'ASIL I IMMIGRANTS

ACSAR Fundació
 Confirmar assistència a:
facsar@fundacioacsar.org
 +34 933 043 023

ON?
Via Laietana, 16

GRATUÏTA

QUAN?
25 de novembre, 10h

Recolzament en els àmbits:

- **JURÍDIC:** Documentació, drets de la persona immigrada, qui i com pot sol·licitar asil.
- **HABITATGE:** Dret a l'habitatge i com accedir.
- **SALUT:** Dret a l'atenció sanitària i procediments.
- **EDUCACIÓ:** Dret a l'educació pública.

Amb la col·laboració de: Generalitat de Catalunya
 Departament d'Igualtat i Feminismes

A més, tot i que el públic principal d'aquestes sessions són sol·licitants d'asil, persones refugiades i immigrants, també han assistit de forma regular tècnics i assistents socials, ja que són persones que solen treballar amb els col·lectius en qüestió, i és

una forma que obtinguin informació i eines necessàries per al seu àmbit laboral. Venen també com a acompanyants d'aquests sol·licitants de refugi, ja que són nous que sovint desconeixen la ciutat i l'idioma.

Anualment, es realitzen un total de 12 sessions, amb una mitjana d'entre 10 i 15 assistents per sessió, amb més de 40 hores d'assessorament.

Així mateix, els assistents disposen d'un díptic en castellà i francès amb informació essencial per a les persones sol·licitants d'asil, amb la finalitat que puguin comprendre en deteniment informació essencial per a realitzar tràmits burocràtics.

MEMÒRIA D'ACTIVITATS FUNDACIÓ ACSAR

L'objectiu general de les sessions informatives és empoderar a través del coneixement les persones refugiades, sol·licitants d'asil i immigrants arribades a Barcelona, mitjançant la provisió d'informació detallada i clara sobre quins són els seus drets, com poden exercir-los i reclamar-los, així com els procediments i tràmits que han de seguir per a poder regularitzar la seva situació. Durant les sessions, on sempre es proveeix els/les usuaris/es d'un traductor-intèrpret en cas que no entenguin la llengua d'impartició de la sessió, el professional al càrrec resol de forma personalitzada els dubtes dels assistents. Així, la finalitat genèrica del projecte és oferir aquest servei d'assessorament jurídic de manera completament gratuïta, doncs es tracta d'una atenció vital per a les persones que la sol·liciten que no obstant resulta molt onerosa -i no sempre profitosa- si es busca en el sector privat.

En aquest sentit, durant les sessions es tracten els següents punts:

- Què és la protecció internacional?
- Què és una persona refugiada?
- Com s'obté el dret d'asil a Espanya?
- A quina instància s'ha de demanar la sol·licitud d'asil?
- En quin termini s'ha de formalitzar la sol·licitud?
- Drets i deures de la persona sol·licitant.

- Quin és el contingut de l'entrevista per a sol·licitar asil i com preparar-se per aquest tràmit?
- En quin moment podem aportar proves a les nostres al·legacions?
- Quant de temps es prolonga la tramitació de la sol·licitud?
- Pot treballar i/o rebre subvencions la persona que sol·licita l'asil?

14È CURS ANUAL DE FORMACIÓ EN MATÈRIA D'ASIL I PROTECCIÓ INTERNACIONAL

El 14è Curs en Matèria d'Asil i Protecció Internacional ha estat, un any més, una activitat formativa jurídica amb la finalitat de millorar les capacitats, coneixements i sensibilitat dels professionals i estudiants de l'àmbit de les migracions, la integració, la gestió de la diversitat, l'antiracisme i l'acollida. L'objectiu fonamental ha estat capacitar els alumnes a efectes de desenvolupar-se amb suficiència en el coneixement teòric i pràctic en matèria d'asil, així com orientar, assistir i portar a la pràctica la defensa de casos d'estrangeria i refugi, en el cas dels professionals de l'àmbit jurídic.

El curs va tenir lloc entre el 19 d'octubre i el 30 de novembre del 2021, cada dimarts i dijous de 19 a 21 hores, per tal de facilitar la conciliació d'alumnes i ponents amb les seves obligacions laborals, acadèmiques i familiars. De la mateixa manera que la 13ena edició, les classes del curs es van impartir a través de la plataforma de reunions online Zoom, degut a les restriccions sanitàries encara vigents arran de la pandèmia. Malgrat la manca de presencialitat, però, es va aconseguir dinamitzar les sessions molt satisfactòriament, gràcies a l'elevada participació dels alumnes en forma d'aportacions i preguntes i a l'esforç d'interacció dels ponents i l'equip tècnic de la fundació, que exercia de moderador de les sessions.

La direcció del curs va recaure en el Sr. José Luis Nvumba, advocat de l'ICAB especialista en matèria d'asil i refugi. Al seu torn, l'equip docent del curs d'asil està format per professionals del món de l'asil, el refugi i els Drets Humans, en la majoria de casos membres d'entitats i institucions amb una dilatada trajectòria en el camp del refugi i la protecció internacional.

En concret, el 14è Curs d'asil aplegà:

- José Luís Nvumba, advocat de l'ICAB.
- Gerard Català, advocat de la Creu Roja i el SAIER.
- Marisol Batalla, advocada, coordinadora de la Comissió d'estrangeria i Protecció Internacional del SICAR.
- David Casadevall, advocat al SAIER.
- Laura Castro, jurista del SICAR.

ACSAR Fundació

Amb la col·laboració de:
 Generalitat de Catalunya
 Departament d'Igualtat i Feminismes

14È CURS D'ASIL I PROTECCIÓ INTERNACIONAL

DIMARTS I DIJOUS - DEL 19 D'OCTUBRE AL 30 DE NOVEMBRE
 DE 19H A 21H (ONLINE)

PROGRAMA I INSCRIPCIONS: www.fundacioacsar.org
faesar@fundacioacsar.org

El temari de la 14ena edició del curs va ser el següent:

- Tema I. Presentació del curs i exposició dels seus objectius.

Asil: origen històric: breu ressenya. La Unió Europea i el sistema comú d'asil.

La Protecció Internacional: règim Jurídic regulador. Concepte jurídic. Anàlisi de les diferents causes de persecució i la seva conceptualització. Especial referència a la persecució per pertinença a determinat grup social: la orientació sexual i els motius de gènere.

- Tema II. Vies legals i segures per a persones que busquen la Protecció Internacional: mecanismes de reubicació i reassentament; sol·licitud de protecció internacional en ambaixades i consolats; corredors humanitaris. Altres vies.

- Tema III. Els actes de persecució: característiques i formes. Els Agents de persecució. Els agents de protecció: referència al Protocol de Estambul. Necessitats de protecció internacional sorgides "in situ. La protecció subsidiària: concepte jurídic. Danys greus: conceptualització legal. La prova i la seva dificultat: prova indiciària. Jurisprudència. Causes d'exclusió i causes de denegació del benefici de la protecció internacional i de la protecció subsidiària.

- Tema IV. L'apatrídia: règim jurídic regulador. Referències dins la Llei d'asil i de la Protecció Subsidiària. Concepte jurídic: jurisprudència. Sol·licitud: legitimació, llocs de presentació. Formularis i documentació. Tramitació i instrucció. Concessió, denegació: efectes i documentació. Compatibilitat amb l'asil: elements comuns i diferenciadors. La realitat derivada de la praxis.

- Tema V. Àrees geogràfiques productores de refugiats. La seva relació amb les diferents causes de persecució motivadores del Dret a la Protecció Internacional: Àsia, Orient Mitjà, l'Àfrica, Amèrica Llatina i Europa Oriental. Àrees productores d'apatrides:

causes sociopolítiques. Àrees no productores de refugiats i apàtrides, considerades segures. Concepte de país segur: efectes jurídics.

- Tema VI. El tràfic de persones: El seu impacte en las víctimes. Protocols d'actuació.

- Tema VII. Dret a la sol·licitud de Protecció Internacional en territori nacional: beneficiaris, lloc, termini i forma de presentació. Drets i obligacions del sol·licitant. Efectes de la sol·licitud. Formularis i documentació del sol·licitant. Causes d'inadmissió a tràmit: per falta de competència i per falta de requisits. El rol de l'ACNUR. Termini per a la resolució i silenci administratiu

(referència i anàlisi de la jurisprudència). Especial referència a la Unió Europea i al Reglament sobre els criteris per determinar el país responsable. Formularis.

- **Tema VIII. Sol·licitud de Protecció Internacional en frontera:** concepte de frontera i règim jurídic regulador. Lloc i forma de presentació. Efectes de la sol·licitud: la permanència del sol·licitant en el lloc fronterer durant la tramitació de la sol·licitud. Causes d'inadmissió a tràmit: efectes. Termini de resolució, el seu còmput i silenci administratiu. El rol de l'ACNUR. El dret de reexamen. L'inadmès: és possible la seva devolució?, règim jurídic aplicable. Especial referència al Non refoulement i la interdicció de l'art. 3 de la Convenció contra la Tortura. L'admès a tràmit: documentació, mesures cautelars. Condicions d'acollida al sol·licitant de protecció Internacional: prestacions socials i dret al treball.

- **Tema IX. El polissonatge.** Responsabilitats: règim jurídic. Protocol oficial d'actuació: llums i ombres. Polissonatge i protecció Internacional.

- **Tema X. La minoria d'edat i la protecció Internacional.** Règim jurídic: normativa relativa a l'asil i normativa relativa a la minoria d'edat i el seu anàlisi. Menors acompanyats. Menors no acompanyats: el desemparament del menor. Altres persones vulnerables.

- **Tema XI. Fase d'instrucció de la sol·licitud:** La Tramitació d'Urgència: circumstàncies determinants. Especial referència a sol·licituds de protecció Internacional formulades en Centres d'Internament d'Estrangers. El procediment ordinari: accés a l'expedient i al seu impuls. El rol i la importància de l'instructor. El rol i la importància de l'ACNUR. La importància i el rol del Lletat. Aportació de més proves. La Proposta de l'Instructor. La C.I.A.R: Proposta de Resolució Definitiva. Resolució: òrgan competent i notificació. Altres formes de finalització de l'expedient: la caducitat, el desistiment i el silenci administratiu.

- **Tema XII. La concessió de la Protecció Internacional, o de la Protecció Subsidiària,** i els seus efectes: documentació, prestacions socials i econòmiques, dret de residència i treball, nacionalitat. Matrimoni. El manteniment de la unitat familiar: El dret a l'extensió familiar de l'asil i el dret al reagrupament familiar. El cessament i la revocació de la Protecció Internacional. Procediment. L'expulsió de l'asilat. La denegació de la Protecció Internacional: efectes. Els recursos administratius contra les resolucions definitives: règim jurídic regulador. El recurs de revisió.

- **Tema XIII. El control jurisdiccional de l'activitat administrativa en matèria de Protecció Internacional i d'Apatriària.** Actes expressos i presumptes susceptibles de recurs. El dret a la

justícia gratuïta. Recurs contra la resolució d'inadmissió a tràmit: Òrgan competent. Terminis d'interposició. Legitimació i representació. Procediment i la seva tramitació. Finalització. Recursos: apel·lació. Mesures cautelars i cautelarríssimes: Incidents del judici principal. Recurs contra la resolució denegatòria de l'asil: Òrgan competent. Terminis d'interposició. Legitimació i Representació. Procediment i tramitació. Finalització. Recurs de Cassació.

La metodologia d'ensenyament del curs ha estat la mateixa que en les anteriors edicions pel que fa a la dinàmica de les sessions impartides. El format online no ha impedit que les i els alumnes poguessin interaccionar amb el professorat i entre si, permetent el sorgiment de debats i preguntes diverses sobre el contingut del curs i l'actual situació del refugi a Europa i Catalunya. Així mateix, la temàtica del curs s'ha anat adaptant i actualitzant, com cada any, a les novetats que es produeixen en el sector del refugi i l'asil a nivell internacional. Els ponents han exposat la teoria responnent de forma dinàmica les preguntes dels alumnes i donant a conèixer casos pràctics. S'ha dotat als alumnes de material teòric per avançat, per tal que les sessions del curs puguin seguir-se amb major facilitat.

En finalitzar el curs, el qual va suposar un total de 26 hores lectives, es va proporcionar un certificat d'aprofitament del curs als alumnes, subjecte a una assistència mínima al 80% de les classes. Atès el gran interès mostrat pels alumnes del curs, però, l'assistència fou quasi completa a totes les sessions.

Un cop acabat el curs, es procedí al lliurament de les enquestes de satisfacció, les quals varen reflexar un gran content i aprofitament per part dels alumnes de les classes impartides, així com una molt bona valoració de l'equip docent.

3. OBSERVATORI DE LES MIGRACIONS I EL REFUGI A CATALUNYA

El Pacte Nacional per a la Immigració de Catalunya de 2008 preveïé per primera vegada la creació d'un Observatori de les Migracions i el Refugi d'àmbit català, per tal de "fer un seguiment dels fenòmens migratoris, de la implantació de les polítiques d'immigració, de l'impuls de la recerca en l'àmbit de les migracions i la construcció d'un sistema d'informació que permeti fer un seguiment continu de les variables principals que incideixen en l'àmbit de les migracions". Posteriorment, el Pla de ciutadania i immigració 2009-2012, l'Informe sobre la integració de les persones immigrades a Catalunya 2015 i el Pla de ciutadania i de les migracions 2017-2020 varen insistir en la necessitat d'implementar aquest projecte.

Així mateix, la diversitat i multiculturalitat de la societat catalana, els efectes de la crisi econòmica sobre les condicions de vida de les persones migrades i capacitat de moviment, l'anomenada crisi de refugiats i el clima polític a escala europea envers les migracions, entre d'altres factors, posen de manifest l'escaïença d'un Observatori de les Migracions i el Refugi, com han fet altres comunitats autònomes com Andalusia, el País Basc, Navarra i les Illes Canàries.

Amb la voluntat d'assolir aquest objectiu, la Fundació ACSAR ha impulsat des de 2019 la creació i desenvolupament de l'Observatori, partint de la premissa que, una dècada després que el Pacte Nacional per la Immigració recollís aquest mandat, calia tornar a situar l'Observatori al mig de l'agenda pública. El disseny de l'Observatori de les Migracions i el Refugi és fruit d'un procés participatiu i de consulta que ha portat a la Fundació ACSAR a reunir-se amb més d'una cinquantena d'experts i expertes del món de les migracions i el refugi, provinents tant de les administracions públiques, com dels grups de recerca d'universitats, el tercer sector, els sindicats i l'associacionisme entre 2018 i 2022.

Arran d'aquesta consulta amb la societat civil, la Fundació ACSAR va publicar l'informe "L'Observatori Català de les Migracions i el Refugi. Propostes després del procés participatiu i de consulta" (2019), on es dibuixava l'esquelet de l'Observatori pel que fa als objectius, funcions, dades quantitatives i qualitatives, estructura jurídica i altres aspectes. En aquest sentit, es buscà que fos un projecte de referència en matèria d'anàlisi de dades que permetés realitzar radiografies concretes i precises del present i buscar solucions de futur per a les principals polítiques públiques d'immigració, diversitat, interculturalitat, asil i refugi.

En aquest sentit, l'objectiu principal de la Fundació ACSAR amb aquest projecte és el d'oferir informació veraç, contrastada i actualitzada que permeti tant als poders públics com a les institucions, esferes acadèmiques, entitats del tercer sector i població en general fer-se una idea acurada de l'estat de la immigració a Catalunya, combatent les tendències desinformatives que alimenten els discursos d'odi. Així mateix, l'Observatori pretén posar el focus en les desigualtats imperants al nostre "estat del benestar", les discriminacions a diferents nivells que les persones migrades i/o racialitzades pateixen i la manera en com els eixos de gènere, diversitat funcional, orientació sexual, edat i origen incideixen en la realitat carnal de les persones d'origen estranger que viuen al nostre país.

A fi d'assolir aquest objectiu, l'ampli i ambiciós projecte de l'Observatori s'ha dividit en diversos cursos d'acció al si de la fundació, desenvolupats per l'equip tècnic de l'entitat i prioritant el treball en xarxa amb altres associacions i ens del sector.

En primer lloc, l'organització periòdica i regular de xerrades, seminaris, conferències, jornades i taules rodones sobre temes d'actualitat en l'àmbit de les migracions, l'asil, el refugi i la diversitat busca acomplir aquesta funció de sensibilització i difusió de coneixement crític i informat a l'abast de tot aquell interessat.

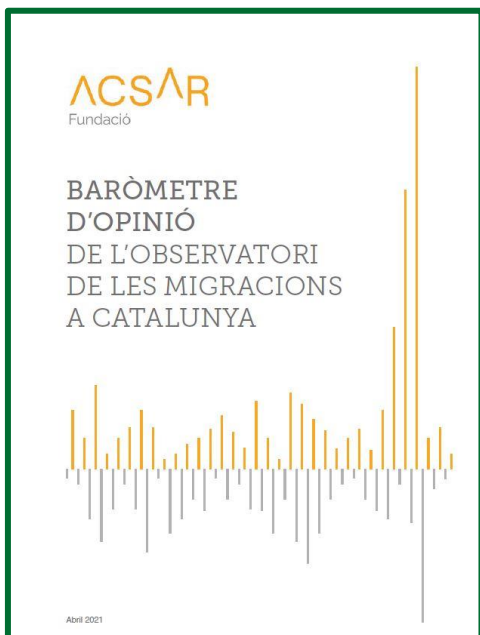
En segon lloc, la realització de recerques extensives i informes de resultats i anàlisi sobre la realitat migrant a Catalunya constitueix un dels pilars bàsics de l'Observatori, doncs apunta a un aprofundiment de l'estudi i coneixement disponible sobre els reptes socials, econòmics i polítics que plantegen les dinàmiques migratòries.

Per últim, i complementant el segon punt, la Fundació ACSAR realitza una compilació de dades i gràfics explicatius sobre fluxos migratoris, integració i altres aspectes rellevants pel que fa a la migració a Catalunya, a través del subprojecte "Migralab". Aquesta idea es vehicula a través d'un apartat específic al web de la fundació que pretén disseminar dades acurades en aquest àmbit.

BARÒMETRE D'OPINIÓ PER L'OBSERVATORI DE LES MIGRACIONS A CATALUNYA

La Fundació ACSAR va comptar durant el 2020 i primer semestre de 2021 amb la col·laboració d'Institucions per avançar en la concepció de l'Observatori de les Migracions i el Refugi a Catalunya, i pensar conjuntament algunes eines de treball útils que donin resposta a les necessitats d'informació i coneixement que hi ha sobre el fenomen migratori a Catalunya.

D'aquesta conjunció va sortir la proposta d'elaborar un Baròmetre d'opinió per l'Observatori de les Migracions a Catalunya sobre les percepcions i actituds en relació amb la població d'origen estranger. El baròmetre vol servir d'instrument transversal en les diferents àrees de treball que es proposa abordar l'Observatori, com són el coneixement (dades), la incidència (seguiment i prospectiva d'acció pública), la reflexió i el debat.

El Baròmetre d'opinió per l'Observatori de les Migracions a Catalunya sobre les percepcions i actituds en relació a la població d'origen estranger busca determinar la percepció ciutadana sobre la realitat de la població estrangera a Catalunya, en termes de volum, orígens, etc.; així com els efectes percebuts sobre la realitat a Catalunya. Aquest pretén iniciar una sèrie de treball que permeti conèixer l'estat d'opinió, coneixement i actituds de la població de Catalunya sobre les qüestions de la immigració i el refugi a casa nostra. L'objectiu del Baròmetre és oferir una millor comprensió de les actituds públiques en

relació amb la immigració, amb la intenció de permetre reflexions posteriors, prestant especial atenció al paper dels discursos públics i mediàtics, i proporcionar recomanacions per a un millor tractament, sòlid en dades i menys polaritzat, a l'hora de parlar de migracions, refugi i convivència.

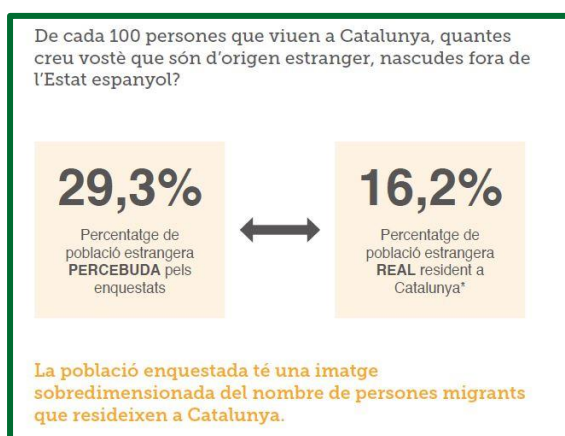
La primera proposta del Baròmetre d'opinió vol complementar-se amb altres iniciatives similars per permetre un cert nivell de comparativa. En aquest sentit, i per tal de construir la primera proposta de preguntes que complementarien el Baròmetre, s'han utilitzat tres fonts d'inspiració principals. Per una banda, l'Eurobaròmetre especial sobre integració de la població immigrada a la Unió Europea de 2018, que ofereix una perspectiva sobre la percepció de la immigració en els diferents països de la Unió Europea. En segon lloc, es volen aprofitar algunes de les preguntes recollides en l'estudi "Public attitudes on migration: rethinking how people perceive migration",

elaborat per l'OPAM-Observatori sobre les Actituds Públiques sobre Migració, del Migration Policy Center de l'Institut Universitari Europeu de Florència, per encàrrec del ICMPD i amb finançament del Programa EUROMED Migration IV de la Unió Europea. Per últim, es vol aprofitar el treball de continuïtat dut a terme per l'Ikuspegi, l'Observatori de la Immigració al País Basc, una iniciativa pionera i molt interessant que també observa anualment les percepcions i actituds de la població basca en relació amb les qüestions de la migració i el refugi.

La fundació ACSAR encarregà a l'empresa consultora Takticom la implementació de l'enquesta, realitzada durant el primer semestre de 2021 a través de sondejos online amb sistema CAWI (Computer Assisted Web interview) en l'àmbit geogràfic de Catalunya. L'univers objecte de sondeig han estat les persones majors de 18 anys, residents a Catalunya en el darrers 5 anys, obtenint un total de 1.000 enquestes vàlides. Així mateix, s'ha realitzat una estratificació de les dades per afixació proporcional segons quotes de gènere i edat, per tal de visibilitzar les diferències d'opinió en la població més jove o més gran i entre dones i homes. El qüestionari fou estructurat i dissenyat per l'equip tècnic d'ACSAR i per consultors i tècnics especialitzats en migracions i metodologia sociològica de Takticom i Instrategies. Cada enquesta tingué d'una durada màxima de 12 minuts, podent incorporar fins a dues preguntes obertes. Així mateix, el marge d'error global establert fou del 3,16% per un nivell de confiança del 95,5%.

Un cop obtinguts els resultats del sondeig, hem elaborat i publicat un informe on s'analitzen i exposen de manera gràfica i visual les respostes de la població enquestada pel que fa a la seva percepció del fenomen migratori. L'informe de resultats s'ha estructurat en quatre grans blocs:

1) **Percepcions i actituds sobre la població estrangera**, que va revelar que la majoria dels enquestats no perceben la immigració com una problemàtica però, no obstant, tenen una percepció del nombre d'immigrants residents a Catalunya molt superior al real i mostren menys simpatia per als migrants provinents de països del Sud Global.

- 2) **Impactes de la migració a Catalunya**, on vàrem constatar que la majoria dels enquestats confia que la immigració pot solucionar els problemes demogràfics i laborals de Catalunya, valorant-ne positivament l'impacte econòmic i cultural.
- 3) **Integració, inclusió i convivència**. La major part dels enquestats responsabilitzen les administracions públiques i la societat de la integració de les persones migrants, essent els factors relacionats amb la feina els més determinants per aquesta integració.
- 4) **Coneixements sobre polítiques d'immigració, asil i integració**. En aquest punt, vàrem considerar especialment interessant la baixa qualificació que les persones enquestades donen al seu grau de coneixement sobre la realitat de la població migrant a Catalunya. És per aquest motiu que la tasca de l'Observatori com a plataforma de recerca en migracions, sensibilització i difusió de coneixement esdevé essencial, i des de la Fundació ACSAR considerem aquests resultats com una motivació a donar continuïtat i fer créixer el projecte.

L'informe sobre el Baròmetre d'Opinió de l'Observatori de les Migracions a Catalunya es troba penjat a la pàgina web de la Fundació (www.fundacioacsar.org) i ha estat publicat en format paper per a la seva difusió física.

Podeu descarregar l'Informe sobre el Baròmetre d'Opinió de l'Observatori de les Migracions a Catalunya en el següent enllaç:

<https://fundacioacsar.org/wp-content/uploads/2022/07/Barometre-opinio.pdf>

INFORME SOBRE L'ESTAT DE LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA EL 2021

Al llarg de 2021 i durant els primers dos mesos de 2022, des de l'equip tècnic de la Fundació ACSAR hem elaborat, publicat i difós un informe sobre la situació de les persones migrades i d'origen divers a Catalunya. Aquest primer Informe sobre l'estat de la immigració a Catalunya té

per objectiu analitzar la situació migratòria catalana de manera transversal, posant especial èmfasi en les condicions de vida de la població migrada al nostre país des d'una perspectiva antiracista, decolonial, feminista i de drets humans. Per aquest motiu, el document està estructurat al voltant de quatre grans eixos que fan referència al nivell d'accés dels diferents col·lectius migrants a l'educació, l'habitatge, la salut i el treball. Així mateix, pretén visibilitzar les discriminacions i desigualtats que la població migrada experimenta en aquests àmbits, fonamentals per al gaudi d'una vida digna i vivible i pilars de l'estat del benestar.

L'elaboració d'aquest informe s'emmarca dins del projecte de l'Observatori de les Migracions de Catalunya, impulsat per la Fundació ACSAR des de 2019, l'objectiu del qual és realitzar una fotografia precisa de la realitat de les persones migrades i racialitzades al nostre país davant de distintes conjuntures. En aquest sentit, l'arribada de la Covid-19 i la consegüent crisi sanitària i socioeconòmica han esdevingut un punt d'inflexió en les situacions ja precàries de gran part de la població migrada, especialment aquella provinent de països del Sud Global. A més, les restriccions a la mobilitat i el tancament global de fronteres han suposat un fre a l'arribada de migrants i sol·licitants d'asil, amb les conseqüències humanitàries que això comporta. La finalitat de l'informe és, doncs, analitzar de manera acurada l'estat de la immigració a Catalunya el 2021, incloent els estralls de la síndrome però també revisant les problemàtiques i vulnerabilitats cròniques a diferents nivells que la població migrada pateix des de molt abans de la crisi sanitària. Així, malgrat no abordar altres temes d'especial rellevància com ara Infància i Adolescència, Situació Legal o Integració i Usos Lingüístics -àmbits a tractar en futures publicacions de l'Observatori-, el present informe aspira a l'establiment d'un estat de la qüestió migratòria.

A aquest efecte, la metodologia emprada per a conduir la recerca ha estat la revisió bibliogràfica d'informes, investigacions i estudis d'àmbit català, espanyol i europeu, elaborats per entitats del

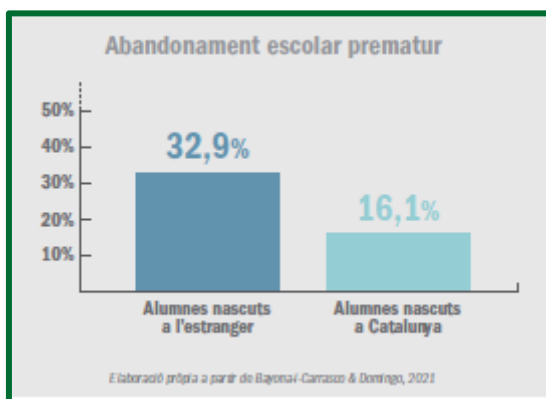
tercer sector, institucions públiques i grups de recerca especialitzats en dinàmiques migratòries, així com la consulta i interpretació de dades estadístiques oficials. En aquest sentit, cal assenyalar una manca de dades -i interpretació de les mateixes- a nivell estatal i català que considerin no només la variant de la nacionalitat, sinó també la pertinença a grups ètnics, religiosos o culturals diversos que permetin visibilitzar la realitat de les persones racialitzades a Catalunya, així com les desigualtats que pateixen a múltiples nivells. També a nivell dels distints departaments institucionals -salut, educació, treball i habitatge- hem constatat una manca d'actualització d'informes estadístic i qualitatiu que facin referència a la realitat de les persones migrants en l'àmbit específic. En moltes ocasions, es tracta de departaments que amb anterioritat (en especial entre 2008 i 2015, durant l'època de major incidència pública del fenomen migratori i de refugi arran de les primaveres àrabs i la guerra de Síria) mantenien un bon nivell de publicació d'informes i dades referents a l'ús, accés i gaudi de la població migrada als serveis públics. Tanmateix, a partir de llavors -i en especial arran de la Covid-19- hi ha un obscurament de les dades i una manca generalitzada de publicacions analítiques oficials que tinguin en compte la variable de la migració o l'origen divers, essent l'habitatge -i en menor mesura l'ocupació- l'únic àmbit en què aquesta carència institucional es compensa amb una gran producció analítica per part del tercer sector.

Per tal d'oferir una avaluació rigorosa de les condicions materials i de vida de les persones migrants i d'origen divers a Catalunya, s'ha emprat en tot moment una perspectiva interseccional, tenint en compte els diferents eixos de desigualtat que poden incidir en una mateixa persona o col·lectiu, com ara el gènere, l'origen concret, la classe social, la diversitat funcional o la orientació sexual. Així, els diferents capítols de l'informe no consten d'un apartat específic que faci referència a la situació concreta de les dones, els infants o les persones d'ètnies concretes, sinó que s'ha optat per transversalitzar aquestes característiques en el cos mateix de l'informe, integrant els múltiples creuaments en l'experiència col·lectiva de la immigració a Catalunya.

INDEX	
Introducció	5
Educació	7
Habitatge	19
Salut	37
Ocupació	51
Conclusió	67
Bibliografia	71

Malgrat la consagració de la igualtat en el plànol formal i de la universalitat del dret a l'escolarització obligatòria, l'atenció sanitària gratuïta, l'elecció lliure d'un lloc de treball i la disposició d'un habitatge digne i adequat, la realitat de moltes famílies migrades o d'origen migrant a Catalunya s'allunya d'aquest ideal.

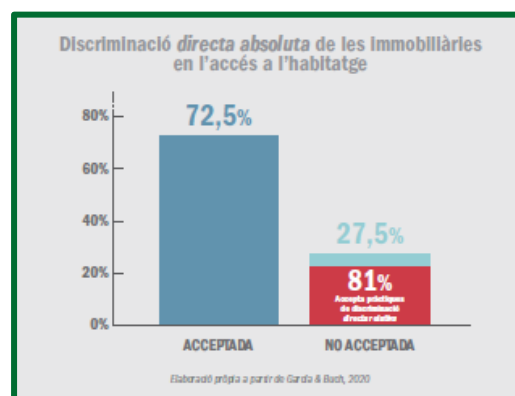
Pel que fa a **l'educació**, si bé tot infant pot accedir al sistema públic educatiu català amb independència de la situació administrativa dels seus progenitors, existeixen profundes desigualtats en matèria d'oportunitats formatives entre infants i joves autòctons i aquells

d'origen estranger o migrants. En aquest sentit, l'origen socioeconòmic i la condició d'immigrant o persona racialitzada comprometen les trajectòries educatives dels joves, ocasionant dinàmiques de segregació escolar i residencial i la guetoització de determinats centres educatius públics, amb les conseqüències que això implica per a la integració sociocultural i

lingüística i la posterior inserció laboral d'aquests infants. Així mateix, l'elevada taxa d'abandonament escolar primerenc i fracàs escolar entre les persones d'origen estranger obre una preocupant bretxa educativa vinculada a l'origen, amb un terç dels joves immigrants de Catalunya abandonant el sistema educatiu després de completar l'ensenyança obligatòria.

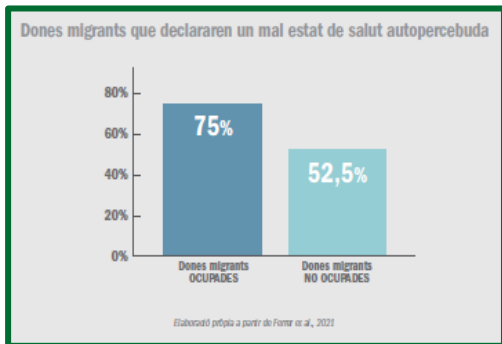
La segregació també afecta fortament l'àmbit de **l'habitatge**, doncs l'especulació, la gentrificació de barris populars, la discriminació i xenofòbia en el mercat de lloguer i l'oferta insuficient de lloguers socials i/o adequats a la situació socioeconòmica de les classes treballadores - especialment a les grans ciutats- concentra gran part de la població migrada en barris on proliferen el lloguer d'habitacions, els infrahabitatges i la precarietat residencial. L'absència d'ajudes i subvencions públiques eficaces i l'elevada incidència dels processos de desnonament ha abocat moltes famílies migrants a lloguers irregulars i a situacions d'amuntegament en

habitatges sense espai ni condicions d'habitabilitat adequades. Aquesta realitat, a part de representar un risc directe per a la salut i seguretat -tant individual com col·lectiva-, comporta conseqüències negatives en el desenvolupament de la vida quotidiana de les persones en termes de comoditat, intimitat o disposició d'espais adequats per a teletreballar, menjar, estudiar o descansar. En els casos més extrems, agreujats per les carències i manca de flexibilitat de la llei

d'Estrangeria, moltes persones d'origen migrant i/o en situació d'irregularitat administrativa es veuen obligades a subsistir en assentaments irregulars, en institucions o fins i tot al carrer.

Malgrat l'accés a la **salut**, igual que a l'educació, és una de les prestacions més universalitzades a Catalunya, també observem desigualtats en el gaudi del dret a la salut per part de les persones migrades, en especial aquelles de nivell socioeconòmic baix o molt baix i provinents de països del Sud Global. Contràriament al discurs de grups racistes i d'extrema dreta, els migrants en situació administrativa irregular fan un ús molt menor dels serveis sanitaris, ja sigui per por a ser

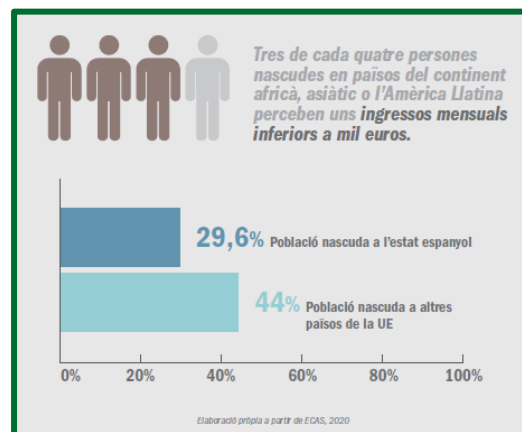

deportats, per desconeixement dels drets i prestacions sanitàries al seu abast i altres barreres específiques, o bé per l'anomenat efecte del "migrant sa". L'extrema vulnerabilitat i precarietat de gran part de la població migrada, però, redunda en un ràpid exhauriment d'aquest efecte i condueix a unes majors taxes de morbiditat, així com a una

pitjor salut autopercebuda i una esperança de vida menor. Els determinants socials de la salut, com ara la vida en infrahabitatges, les dificultats econòmiques per fer front a les necessitats bàsiques, o la manca de poder adquisitiu per a comprar medicaments i tractaments no coberts per la sanitat pública -com ara certs tractaments dentals o òptics- juguen un paper crucial en la salut de la població migrada, incidint de manera més pronunciada en les dones i infants migrants.

Per últim, l'accés a un lloc de **treball** és clau per a les famílies migrants, no només a l'hora de poder pagar els costos d'habitatge, alimentació i altres necessitats bàsiques i enviar remeses a les famílies en origen, sinó també pel que fa a l'obtenció i renovació dels permisos necessaris per a establir-se a Catalunya de manera legal.

Tanmateix, la precarietat del mercat laboral del nostre país afecta de manera intensificada la població migrant, doncs es tracta d'un col·lectiu sobrerrepresentat en l'economia informal i en els sectors de l'hostaleria, l'agricultura intensiva i les feines de cures i domèstiques, on abunden els contractes temporals, parcials i/o irregulars. Així mateix, observem una pronunciada bretxa salarial entre la població amb nacionalitat espanyola i la d'origen forà, que discrimina especialment les dones migrades i racialitzades. En aquest sentit, el sector de la feina de la llar i les cures resulta paradigmàtic, doncs es tracta d'un dels àmbits del

mercat laboral més essencials però alhora més precaritzats en un sistema socioeconòmic que situa les cures ben lluny del centre. A més, el mercat laboral no queda lliure de dinàmiques xenòfobes i racistes, que condicionen l'accés i possibilitats de promoció de les persones migrades a feines més qualificades, millor pagades i més estables i reconegudes socialment.

En conseqüència, trobem que les famílies encapçalades per una persona estrangera -en especial les famílies monomarentals i amb orígens a països del Sud Global- presenten un risc de pobresa 2,5 vegades més elevat que aquelles nascudes a l'estat espanyol, una tendència que no es corregeix amb l'obtenció de feina. Ben al contrari, un terç de les persones treballadores immigrants viu en famílies la renda de les quals no supera el llindar de la pobresa, situació que no ha fet més que desmillorar arran de la crisi sanitària.

Amb tot, la pandèmia de Covid-19 i les mesures implementades per a pal·liar-la han empitjorat la situació d'un col·lectiu ja vulnerable i encara afectat per la Gran Recessió de 2008. La consecució d'una societat veritablement igualitària i una superació justa de la crisi ha d'implicar necessàriament un anàlisi profund i participatiu de les necessitats del(s) col·lectiu(s) migrant(s), una lluita cohesionada i institucional contra el racisme i la xenofòbia que encara impregnen la nostra societat a tots els nivells, i un major consens i voluntat política per a erradicar les desigualtats i la pobresa estructural que tenalla un sector tan vital de la població catalana com és la immigració. Des de la Fundació ACSAR, considerem que aquest canvi passa per un enfortiment i constant actualització de les dades estadístiques oficials que fan referència a la població migrada i/o racialitzada -i no tant a la nacionalitat-, així com d'informes i interpretacions que les acompanyin. Igualment, cal intensificar les activitats de recerca en l'àmbit de les migracions, tant des dels sectors acadèmics com institucionals i del tercer sector, doncs és a través del coneixement que es pot crear el canvi. A aquest efecte, l'Observatori de les Migracions i el Refugi s'erigeix com una eina útil i necessària a l'hora d'informar les polítiques públiques en matèria d'immigració, diversitat cultural i religiosa i integració, així com a l'hora de sensibilitzar la societat i aportar coneixement veraç i acurat sobre l'estat de la immigració a Catalunya.

Podeu descarregar l'Informe sobre l'estat de la Immigració a Catalunya el 2021 a través del següent enllaç: <https://fundacioacsar.org/wp-content/uploads/2022/03/Informe-sobre-lestat-de-la-immigracio-a-Catalunya.pdf>

REUNIÓ AMB GRUPS DE RECERCA D'UNIVERSITATS CATALANES

Al llarg de 2021 s'ha continuat priorititzant, en el desenvolupament de l'Observatori, el treball en xarxa i la col·laboració i cooperació amb altres entitats del tercer sector, agents econòmics i socials, institucions i grups de recerca de l'àmbit de les migracions. En aquest sentit, el juny de 2021 es va celebrar una nova reunió organitzada per la Fundació ACSAR que va aplegar diferents experts en migracions i interculturalitat del món universitari procedents de la universitat de Girona, la Universitat de Vic, la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat de Lleida, la Universitat de Barcelona, la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat Rovira i Virgili.

La conclusió principal a la qual es va arribar a través d'aquesta reunió va ser que l'Observatori s'ha de consolidar definitivament com una xarxa d'investigadores que promogui la recerca en l'àmbit de la mobilitat humana i la diversitat i que esdevingui un fòrum de referència dins el sector. Així mateix, es va reiterar el compromís dels centres universitaris catalans assistents -així com dels grups de recerca especialitzats en migracions inscrits als mateixos- pel que fa a la seva participació en els subprojectes que conformen l'Observatori. D'aquesta manera, van expressar la seva disposició no només a participar en xerrades i conferències, sinó també a coorganitzar esdeveniments i activitats de sensibilització i promoció de coneixement en migracions amb la Fundació ACSAR. Un exemple d'aquesta voluntat de cooperació fou la organització del seminari "Trade Unions, Migration and Diversity" conjuntament amb el GRITIM-UPF.

Així mateix, en l'elaboració de l'Informe sobre l'estat de la immigració a Catalunya el 2021 també s'ha comptat amb l'assessorament de diversos professionals de l'esfera acadèmica en quant a metodologia, definició d'objectius i compilació de fonts secundàries. Des de la Fundació ACSAR pretenem seguir aprofundint en el treball conjunt amb els i les professionals de la migració per tal d'avançar en els objectius més ambiciosos de l'Observatori de les Migracions i el Refugi a Catalunya.

ACTIVITATS DE SENSIBILITZACIÓ I INCIDÈNCIA

Per tal de fomentar la trobada entre organitzacions sense ànim de lucre, fundacions, món acadèmic, partits polítics i institucions, la Fundació ACSAR ha organitzat durant 2021 diversos debats, xerrades, taules rodones i conferències dins del marc de l'Observatori. Atesa la situació d'excepcionalitat sanitària i social provocada per la pandèmia de Covid-19, la majoria d'aquestes activitats han estat celebrades o bé en format híbrid o bé directament online, com s'indica a continuació.

1) Xerrada sobre la deshumanització de la immigració i els efectes de la COVID-19. Març 2021.

La Xerrada sobre la deshumanització de la immigració i els efectes de la COVID-19 tingué com a objectiu analitzar els efectes que la pandèmia i la subsegüent crisi sanitària han tingut sobre la població migrant, tant la que ja residia a Catalunya com la nouvinguda en temps de pandèmia. A aquest fi, vàrem comptar amb les ponències de:

- Joseba Achotegui, metge psiquiatra i professor a la Universitat de Barcelona, que ens parlà de les conseqüències que la Covid-19 podia -i havia- comportat per a la salut mental de les persones migrades.
- Fatima Ahmed, presidenta de l'Associació Intercultural Diàleg de Dones, la qual analitzà la situació de les dones migrants en temps de Covid-19 des d'una perspectiva interseccional i intercultural.
- Mar Baños, sociòloga i membre de l'organització Farmamundi, que realitzà un anàlisi i propostes per a la consecució i perfeccionament d'un sistema públic català de salut que tingui en compte la diversitat cultural dels pacients.
- Carolina Zanolla, psicòloga de la Creu Roja de Màlaga, la qual tractà l'activitat en frontera de la Creu Roja en temps de COVID-19.

La xerrada es va celebrar de manera online i està penjada a la pàgina de YouTube de la Fundació:

https://www.youtube.com/watch?v=MPYmY_mzSb4&t=476s

2) VIII Jornada Anual sobre el Dret d'Asil per motius d'Orientació Sexual i Identitat de Gènere. Juny 2021.

Aquesta jornada es basà, un any més, en la col·laboració del Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (CEFJE), el Col·legi d'Advocats Penal Internacional (BPI-CAPI) i la Fundació ACSAR a

l'hora d'abordar l'asil i el refugi des de la perspectiva específica d'alguns col·lectius especialment vulnerables. En les darreres edicions, es va tractar de forma general el dret d'asil de les persones homosexuals, transexuals i intersexuals (LGTBI), així com el dret d'asil en casos de violència masclista i el tràfic de persones (2016), els casos específics de les persones lesbianes i de les persones transsexuals (2017), la proliferació de l'extremisme d'odi (2018), la vulneració de drets humans a Europa i la Mediterrània (2019), o el creixement de la nova extrema dreta a Europa (2020).

La VIII Jornada sobre Dret d'Asil per Motius d'Orientació Sexual i Identitat de Gènere va donar continuïtat a la col·laboració del Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (CEFJE), el Col·legi d'Advocats Penal Internacional (BPI-CAPI) i la Fundació ACSAR a l'hora d'abordar l'asil i el refugi des de la perspectiva específica d'alguns col·lectius especialment vulnerables. En les darreres edicions, es va tractar de forma general el dret d'asil de les persones homosexuals, bisexuals, intersexuals i transgènere, així com el dret d'asil en casos de violència masclista i el tràfic de persones (2016), els casos específics de les persones lesbianes i trans (2017), la proliferació de l'extremisme d'odi (2018), la vulneració de drets humans a Europa i la Mediterrània (2019), i el creixement de la nova extrema dreta a Europa (2020).

L'edició de 2021, en modalitat online i amb més de 70 assistents, es va enfocar en el paper de les ciutats tant en l'acollida com en la gestió de la diversitat. Es va comptar amb persones expertes provinents de diversos àmbits (organitzacions sense ànim de lucre, think-tanks, centres de recerca), amb l'objectiu d'explicar la realitat de les persones refugiades lesbianes, gais, transgènere, bisexuals, intersexuals i queer (LGTBIQ+) als dispositius d'acollida locals, analitzar les polítiques que s'han aplicat en l'àmbit municipal durant els últims anys a diverses ciutats, i fer propostes per a implementar polítiques

Programa
9:15-9:30. Accés a la sala virtual.

9:30-9:45. Inauguració.
Laura Martínez Portell, Directora del Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del Departament de Justícia.
Carles Campuzano Canadès, President de la Fundació ACSAR i director del Dincat.
Jaume Antich Soler, Secretari general del Col·legi d'Advocats Penal Internacional (CAPI- BPI-CB).

9:45-10:30. Anàlisi sobre el paper de les ciutats en l'acollida de les persones refugiades.
Blanca Garcés, Investigadora sènior de l'àrea de Migracions i coordinadora d'investigació del CIDOB (Barcelona Centre for International Affairs).

10:30-11:15. Govern local i acollida: anàlisi i propostes per a garantir la inclusió social mitjançant la interculturalitat.
Ricard Zapata-Barrero, Catedràtic de Ciència Política a la Universitat Pompeu Fabra i director del GRITIM (Grup de Recerca Interdisciplinari en Immigració) – UPF.

11:15-11:30. Descans.

11:30-12:15. La situació dels sol·licitants de protecció internacional LGTBIQ+ als dispositius d'acollida locals.
Estel·li Pareja, Directora del CCAR (Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat), Especialista en protecció internacional i drets de les persones refugiades.

12:15-13:00. Interseccionalitat i polítiques públiques: garantir els drets de les persones refugiades mitjançant la perspectiva de gènere i la diversitat.
Andrés Scagliola, Polític i polític uruguaià.

13:00-13:45. Xarxes comunitàries i drets de les persones refugiades LGTBIQ+. El treball de les organitzacions sense ànim de lucre.
Rodrigo Araneda, President d'ACATHI, psicòleg clínic i comunitari.
Mòdica Olympia Arango, Vicepresidenta de Debat.org i col·laboradora a Orgull Ràdio.

Coorganitzen:

Amb el suport de:

públiques efectives que garanteixin els drets socials i civils de les persones que sol·liciten asil per qüestions d'orientació sexual i/o gènere. Les persones destinatàries del projecte han estat estudiants, professionals, organitzacions sense ànim de lucre i membres de la societat civil, interessats en l'asil i els motius de persecució per motius de gènere i orientació sexual.

Les persones involucrades directament en l'organització de la jornada foren, d'una banda, els membres de les principals entitats organitzadores (Fundació ACSAR i Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada), i de l'altra, els **ponents de la jornada en qüestió**:

- Laura Martínez Portell. Directora del CEEJFE del Departament de Justícia de la Generalitat
- Carles Campuzano Canadès. President de la Fundació ACSAR.
- Jaume Antich Soler. Secretari general del Col·legi d'Advocats Penal Internacional.
- Blanca Garcés. Investigadora sènior de l'àrea de Migracions i coordinadora d'investigació CIDOB
- Ricard Zapata-Barrero. Catedràtic de Ciència Política a la Universitat Pompeu Fabra i director del Grup de Recerca Interdisciplinari en Immigració (GRITIM).
- Gisela Cardús. Advocada de protecció internacional de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat (CCAR), especialista en les sol·licituds d'asil per motiu d'orientació sexual i identitat de gènere.
- Andrés Scagliola. Polític i polític uruguaià.
- Rodrigo Araneda. President d'ACATHI, psicòleg clínic i comunitari.
- Olympia Arango. Vicepresident de Debat.org i col·laboradora a Orgull Ràdio.

3) Conferència “Fronteres, refugi i vulneracions de drets: el nou pacte europeu de migració i asil a debat”. *Juliol 2021.*

La conferència Fronteres, refugi i vulneracions de drets: el nou pacte europeu de migració i asil a debat, coorganitzada amb la Fundació Catalunya-Europa i celebrada al Col·legi de Periodistes de Barcelona, girà al voltant de la intervenció d'Elspeth Guild, professora “Jean Monnet” de dret europeu, justícia europea i afers interns a la Queen Mary University of London. La seva ponència versà sobre la crisi de les fronteres exteriors de la Unió Europea, així com els principals problemes

que presenta l'actual sistema comú europeu d'asil i els reptes als quals s'enfronta la UE en matèria de protecció dels drets humans de les persones que hi busquen refugi. Després de la ponència, realitzada en streaming des del Regne Unit, Anna Terrón (directora de la Fundació Internacional i per Iberoamèrica d'Administració i Polítiques Públiques), Xavier

Vidal (responsable d'immigració a San'Egidio) i Montserrat Feixas (responsable d'ACNUR a l'Europa central) varen participar en una taula rodona sobre les fortaleses i debilitats del nou pacte europeu de migració i asil, moderada per Gemma Pinyol (experta en migracions a Instrategies).

La conferència fou semi-presencial i es retransmeté en temps real a través del canal de YouTube de la fundació Catalunya-Europa, on encara es pot recuperar:

<https://www.youtube.com/channel/Uck8lj7a2hzadIEH4SAhrbog>

4) Xerrada “Dones Refugiades de l’Afganistan”. *Novembre 2021.*

La xerrada Dones Refugiades de l’Afganistan tingué per objecte analitzar la situació en què es troben les dones a l’Afganistan arran de la presa de poder del país per part dels talibans a l’estiu de 2021, posant especial èmfasi en la persecució per motius de gènere i com aquesta pot fonamentar una petició d’asil. Per a fer-ho, vàrem comptar amb les ponències de Nadia Ghulam (escriptora, educadora social i activista refugiada afganesa) i Dolors Bramon (islamòloga i doctora en filologia semítica i història), així com amb la moderació de Marta Pérez (analista i consultora en l’àmbit de les migracions, l’asil i la gestió de la diversitat).

L’objectiu principal de la xerrada fou analitzar i posar en valor el procés d’exili i sol·licitud d’asil de les dones afganeses, des de la situació que pateixen a les seves ciutats i pobles d’origen, fins la seva arribada al país d’acollida. Per això, s’estructurà al voltant de tres grans eixos, referent a les distintes fases del procés d’exili de la dona afganesa.

En primer lloc, l’origen, on les participants discutiren la situació que viuen les dones a l’Afganistan, la violència i privació de drets a les que són sotmeses, així com les perspectives de futur amb el nou règim.

En segon lloc, el trajecte, on vàrem analitzar les dificultats per a sortir del país, les situacions als camps de refugiades, les vies segures, etc. Així mateix, es buscà l’aplicació de la perspectiva de gènere als camps de refugiades, especialment pel que fa a la salut mental i la violència sexual que pateixen les refugiades dones i nenes.

Per últim, l’arribada als països receptors de refugiades afganeses. En aquest punt, les ponents varen exposar que el Pakistan i l’Iran concentren el 90% de refugiades del conflicte afganès, i discutiren el procés d’arrelament al país d’acollida, la integració i la recepció per part d’institucions i societat civil. També es van tractar les perspectives de retorn a l’Afganistan i s’analitzà el tema de l’islam, posant èmfasi en com els esdeveniments a l’Afganistan i la “por a l’allau de refugiats afganesos” alimentada per l’extrema dreta han afectat la islamofòbia en les societats occidentals.

Podeu recuperar la xerrada al canal de YouTube de la Fundació ACSAR:

https://www.youtube.com/channel/UCFr1WdN_SoK34kBCxMZuklg

5) Publicació de dades a MigraLab

Un altre dels objectius de l'Observatori Català de les Migracions i el Refugi ha estat la producció d'una base de dades estadístiques en forma de visor web, capaç d'aplegar de forma intuïtiva i transversal dades sobre les migracions i el refugi que normalment estan disperses, incompletes i sense comparatives temporals ni en contrast amb altres dades rellevants. Aquesta centralització de dades s'ha concretat en el subprojecte "MigraLab", un portal fàcilment accessible com un apartat de la web de la Fundació ACSAR. Aquest es troba dividit en tres apartats: "Baròmetre d'opinió", "Anàlisi de dades", i "Indicadors". De la mateixa manera que fa l'Institut Nacional d'Estadística, l'Idescat, l'Euro baròmetre, la Generalitat de Catalunya o la DGAIA, s'estan començant a publicar dades estadístiques, indicadors i anàlisis de dades que, en part, estan requerint de convenis de col·laboració o de cessió de dades (de moment, amb el Centre d'Estudis Demogràfics).

Per una banda, en l'apartat "**Indicadors**" es proveeix un accés directe i compilat a pàgines web oficials amb informació sobre immigració tant a Catalunya com a Espanya i Europa. Així mateix, l'apartat "**Anàlisi de dades**" es nodreix de la publicació regular i periòdica -juntament amb la seva difusió a

xarxes socials- de dades i gràfics il·lustratius i comentaris descriptius de la situació de la immigració a Catalunya, l'estat espanyol i Europa, atenent a criteris de claredat i veracitat i a objectius de sensibilització i promoció del coneixement per combatre la desinformació.

Durant 2021, s'han publicat gràfics estadístics i compilacions de dades de manera setmanal o bimensual a través dels corresponents apartats de la pàgina web de la Fundació ACSAR, amb la corresponent difusió per xarxes.

Podeu accedir a les dades de MigraLab a través d'aquest enllaç:

<https://fundacioacsar.org/migralab/>

4. Projectes de Cooperació Internacional

PROJECTE “INFANCIA, DERECHOS HUMANOS Y SALUD MENTAL CON ENFOQUE COMUNITARIO EN EL SUR DEL LÍBANO”

L'any 2021, els Estatuts de la Fundació ACSAR s'han modificat per tal d'eixamplar l'abast del seu objecte i incloure els **projectes de cooperació internacional i acció humanitària** al seu àmbit d'actuació (art. 3.4 Estatuts).

En aquest sentit vàrem presentar, en partenariat amb l'Associació Catalunya-Líban (ACL), el projecte “**Infancia, Derechos Humanos y Salud Mental con Enfoque Comunitario en el Sur del Líbano**” a la Convocatòria Social Cooperació Internacional 2021 de la Fundació La Caixa, la qual té com a finalitat generar oportunitats per reduir la pobresa i contribuir a la lluita contra les desigualtats als països amb menor índex de desenvolupament d'Àfrica, Àsia i Amèrica Llatina a través de projectes impulsats per ONG espanyoles en col·laboració amb socis locals als països receptors. El projecte resultà aprovat el 2021, i s'executarà al llarg de 2022 en col·laboració amb el soci local National Institution of Social Care and Vocational Training (NISCVT-BAS).

L'objectiu general del projecte és promoure l'exercici, la defensa i la garantia dels drets humans de la infància i les seves famílies al Líban. En aquest país el context migratori té una gran força. En concret, es busca garantir que els nens/es en situació vulnerable socioeconòmica del col·lectiu de població refugiada així com les seves famílies puguin accedir a una atenció a la salut mental i suport psicosocial de qualitat, partint de la idea que això és inherent a la dignitat de les persones i als seus drets fonamentals.

Així, en un món cada cop més global, el dret al refugi i, per tant, d'unes condicions de vida mínimes hauria d'estar garantit, si bé no és el cas de la majoria de comunitats refugiades al món. La situació que enfronta la població amb què treballa el projecte és de vulnerabilitat extrema. Aquestes persones no poden exercir els seus drets civils bàsics ni de ciutadania, i estan subjectes a lleis i pràctiques discriminatòries.

Aquesta situació no és recent, les persones palestines han estat refugiades durant més de 70 anys i viuen al Líban en condicions extremadament difícils; però el que va fer la situació encara més

difícil és l'arribada de més de 45.000 persones palestines des de Síria a partir del 2012 als camps al Líban a la recerca de seguretat.

La COVID-19 i altres factors anteriors van duplicar el patiment de la població refugiada al Líban. Els trastorns de salut mental, depressió, ansietat i violència intrafamiliar pels factors anteriors van augmentar als campaments, així com els intents de suïcidi. L'atenció a la salut mental és necessària per fer front a aquestes situacions estressants d'una manera saludable i contribuir així als mecanismes resilients d'infància, joventut i persones adultes.

En una situació tan fràgil, la por i l'ansietat davant d'una nova malaltia i el que podria passar ha provocat fortes emocions en persones adultes i menors. En el context d'abandó social on viu la població refugiada, les mesures de salut pública, com el distanciament social i l'aprenentatge a distància, fan que la població en situació socioeconòmica vulnerable se senti encara més sola i aïllada. Això augmenta els problemes de salut mental com l'estrès i l'ansietat.

A tot això, cal afegir-hi un estigma social existent entre la població titular de drets entorn de la salut mental. Aquesta és vista com una càrrega social i familiar i es margina la persona malalta en tots els aspectes de la seva quotidianitat, especialment en la infància perquè es considera que serà per sempre una càrrega de futur. Per treballar contra això, cal fer una aproximació des de la pròpia comunitat, com la que fem al costat de BAS.

Així, l'objectiu del present projecte és garantir la protecció i la recuperació dels drets de nens i nenes en situació vulnerable a través de l'atenció a la salut mental i el suport psicosocial. El disseny segueix la lògica de l'enfocament comunitari, multidisciplinari i centrat en els drets de la persona així com la transversalització del gènere en totes les activitats. Implica la participació de titulars de drets (infants i les seves famílies com a representants), però també de responsabilitats (equip multidisciplinari del projecte i entitats que treballen amb infància) i obligacions (municipalitat Tir, MOPH, UNRWA).

Això es durà a terme mitjançant tres mecanismes essencials:

- Millorar l'accés de la infància i les seves famílies a l'atenció i la intervenció psicosocial de qualitat i fàcil accés.
- Empoderar les famílies i la comunitat propera a la infància mitjançant la sensibilització, l'intercanvi de coneixements i la participació directa que emfatitzi l'exercici dels drets humans
- Generar espais de denúncia, incidència i coordinació juntament amb les autoritats, les famílies i la comunitat en general.

5. Transparència

REDACCIÓ I PUBLICACIÓ DE LA POLÍTICA DE GÈNERE DE LA FUNDACIÓ ACSAR

Durant el 2021 també s'ha procedit al disseny i publicació de la Política de Gènere de la Fundació ACSAR, la qual pretén servir de document de referència i codi de conducta per a la fundació ACSAR i el seu equip, tant pel que fa a la dimensió i organització interna de l'entitat com pel que fa a les diferents línies d'acció en què es vehicula la seva activitat externa. Per tant, l'abast d'aplicació de la política inclou tota l'acció institucional, la qual s'estructura sobre dos eixos: l'organització i funcionament intern i la projecció externa de la fundació.

En el primer eix, es fa referència a la composició paritària i l'acció positiva, la formació en gènere i els requisits de contractació de l'entitat.

Pel que fa al segon eix, les línies d'acció externa de la fundació ACSAR pivoten al seu torn sobre tres grans eixos interdependents establerts als seus estatuts: capacitació, cooperació i incidència/sensibilització. L'objectiu d'aquesta política ha estat informar i transversalitzar una perspectiva de gènere i drets humans a totes les fases (elaboració, execució, seguiment i avaluació) dels projectes emmarcats en cadascuna d'aquestes línies.

Podeu consultar la Política de Gènere de la Fundació ACSAR a través del següent enllaç:

<https://fundacioacsar.org/wp-content/uploads/2022/03/Politica-de-genere-ACSAR.pdf>

6. AGRAÏMENTS

Els projectes i activitats desenvolupats al llarg de l'any 2021 han estat possibles gràcies al suport econòmic de:

- Generalitat de Catalunya
- Ajuntament de Barcelona
- Diputació de Barcelona
- Fundació La Caixa

I la col·laboració de:

- Col·legi d'Advocats Penal Internacional (BPI CB)
- CEJFE
- CCOO
- GRITIM-UPF
- Instrategies
- Tacticom
- Creu Roja
- Sicar.cat
- Ideograma
- Fundació Rafael Campalans
- Fundació Josep Irla
- Anna Lindh Foundation